

Brachytherapie van de prostaat

informatie voor patiënten

INLEIDING	3
WAT IS BRACHYTHERAPIE?	4
HOE GEBEURT DE BEHANDELING?	4
HOE VERLOOPT DE OPNAME?	5
Vóór de opname	
De dag van de opname	
Na de ingreep	
NEVENWERKINGEN	8
NABEHANDELING	9
STRALINGSBESCHERMING	10
VERDERE OPVOLGING EN AFSPRAKEN	12
CONTACTGEGEVENS RADIOTHERAPIE-ONCOLOGIE EN UROLOGIE	13
BIJLAGE: VEZELARM DIEET	14

Binnenkort ondergaat u een behandeling met brachytherapie van de prostaat. Deze brochure geeft u meer informatie over wat brachytherapie inhoudt en hoe de behandeling precies verloopt.

Als u na het lezen van deze brochure nog vragen hebt, kunt u ze altijd stellen aan de behandelende arts van de dienst urologie of de dienst radiotherapie-oncologie. Achteraan in deze brochure vindt u de nodige contactgegevens.

WAT IS BRACHYTHERAPIE?

Brachytherapie is een inwendige bestraling. Dit betekent dat bestralingsbronnen in het lichaam zelf worden ingebracht. Dit verschilt dus van de uitwendige bestralingen die op een bestralingstoestel gegeven worden.

In uw geval zullen radioactieve bronnen binnen in de prostaat worden gebracht, op de plaats waar het gezwel zit. Voor een brachytherapie van de prostaat worden meerdere jodium 125-zaadjes gebruikt.

HOE GEBEURT DE BEHANDELING?

Bij brachytherapie van de prostaat gaat men radioactieve zaadjes implanteren onder algemene verdoving.

Met behulp van een echo-onderzoek worden die zaadjes via dunne naalden in de prostaat ingebracht. Op die manier is het mogelijk om lokaal het kankerweefsel intensief te bestralen. Het gezonde omringende weefsel (blaas, darmen, zenuwweefsel) wordt zo maximaal gespaard.

HOE VERLOOPT DE OPNAME?

VOOR DE OPNAME

Preoperatief onderzoek anesthesie

Iedere patiënt die een narcose zal ondergaan, moet eerst een voorbereidend onderzoek op de dienst anesthesie krijgen.

Voor dit onderzoek heeft u géén afspraak nodig. U kunt **elke dag tussen 8 uur en 17 uur** op deze dienst terecht

Gelieve dit onderzoek **ten laatste één week voor uw opname** te laten uitvoeren.

Darmvoorbereiding

- X** Twee dagen voor de opname, op zaterdagochtend dus, begint u met het vezelarm dieet dat beschreven is in de bijlage.
- X** De avond voor de opname (zondagavond dus) wordt een 'lavement' Fleet geplaatst rond 20-21 uur. Daarna mag u niet meer eten maar wel nog drinken tot middernacht. U kunt dit product zonder voorschrift bij de apotheker kopen.

Omdat de ingreep onder algemene verdoving plaatsvindt, is het nodig dat u **nuchter** bent **vanaf middernacht**. Nuchter betekent: **niet eten, niet drinken en niet roken**.

DE DAG VAN DE OPNAME

U meldt zich nuchter aan, op maandagmorgen

.....
in het chirurgisch dagcentrum van UZ Leuven, naast de spoed-
gevallendienst.

U wordt telefonisch op de hoogte gebracht van het exacte uur
van de opname.

De ochtend van de ingreep

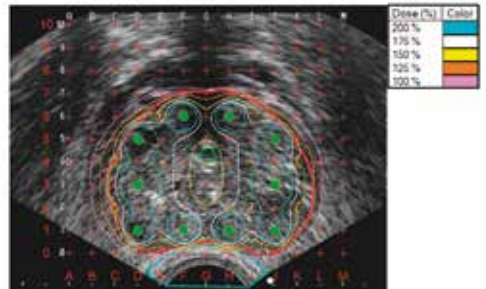
Vlak voor de ingreep zal men u vragen:

- te wateren
- juwelen, bril, lenzen, gehoorapparaat en tandprothese te verwijderen
- een operatiehemdje aan te trekken
- een kalmerend geneesmiddel in te nemen dat u krijgt als voorbereiding op de verdoving

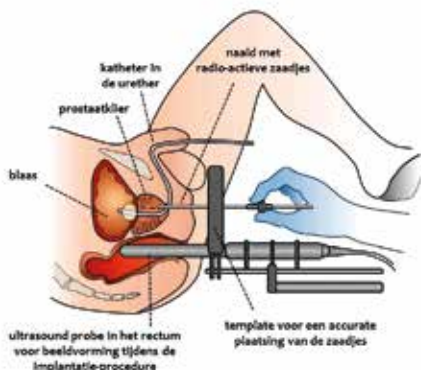
De ingreep

De behandeling is onder algemene verdoving en voor de ingreep krijgt u een blaaskatheter.

Ter voorbereiding maakt men een echografie om zo een driedimensionaal beeld te creëren van de prostaat. Hiermee kan men dan perfect het implantatieschema gaan berekenen.

Met behulp van geleidende holle naalden worden de radioactieve zaadjes in de prostaat ingeschoven. Deze zaadjes blijven permanent in de prostaat aanwezig. Afhankelijk van het volume en de vorm van de prostaat worden er tussen de 40 en 120 zaadjes in de prostaat ingebracht.

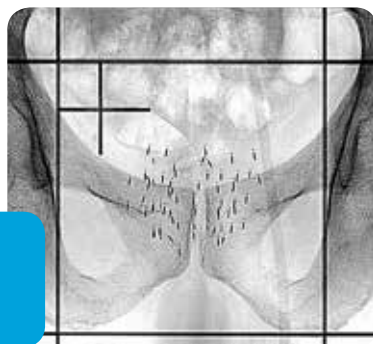

Deze ingreep duurt ongeveer anderhalf uur.

NA DE INGREEP

Na de ingreep wordt u opgenomen op de verpleegeenheid E 633 gedurende minimaal 24 uur. Hier verblijft u in een speciale kamer die ingericht is voor inwendige bestraling.

De ochtend na de brachytherapie-ingreep worden een aantal foto's gemaakt op de dienst radiotherapie-oncologie om het aantal aanwezige zaadjes te controleren.

Om infectie te voorkomen krijgt u antibiotica voorgeschreven.

Zodra de blaaskatheter verwijderd is en alles normaal is, kunt u naar huis. Zijn er bepaalde problemen, omdat u bijvoorbeeld nog niet kunt urineren, dan blijft u opgenomen.

NEVENWERKINGEN

Enkele uren na de ingreep wordt de blaaskatheter verwijderd. Het is mogelijk dat u daarvan wat hinder ondervindt, zoals moeilijkheden bij het plassen, een branderig gevoel bij het plassen, kleine bloedklontertjes in de urine, vaker moeten plassen, een gevoel dringend te moeten plassen. Deze symptomen verdwijnen meestal na twee tot drie dagen. Daarom raden we u aan om **veel water te drinken na de operatie** omdat op die manier de blaas goed gespoeld wordt.

Het is verder ook normaal dat u wat kneuzingen of licht bloedverlies heeft op de plaats van de implantatie, en dat u een 'vol gevoel' heeft bij het zitten.

Sommige voedingsmiddelen en dranken kunnen uw blaas en dikke darm licht irriteren. Het is meestal niet nodig deze voedingsmiddelen volledig te laten maar we adviseren u wel het gebruik ervan te beperken, vooral wanneer u veel symptomen hebt. Voorbeelden zijn:

- pikant voedsel (sterk gekruid)
- koffie (ook cafeïnevrije koffie)
- thee
- azijn
- oude kaas
- wijn, bier, sterke drank

Zorg er ook voor dat u goede stoelgang kunt maken (door voldoende vezel- en vochtopname). Diarree is mogelijk maar dit verdwijnt meestal binnen enkele weken.

NABEHANDELING

De volgende medicatie kan uw symptomen verbeteren.

Let op: neem enkel de medicatie die door uw arts werd voorgeschreven.

- **Tarivid® of Tavanic®:** dit is een antibioticum; het voorkomt en behandelt bacteriële infecties.
- **Brufen®:** dit is een ontstekingsremmend middel.
- **Omic®, Hytrin® of Tamulosine®:** deze producten ontspannen de spieren van de blaashals en de prostaat. Ze verbeteren de doorstroming van urine door de plasbuis en verminderen klachten zoals vaak moeten plassen.

Medicatie:

Deze tabel wordt ingevuld in het ziekenhuis door de arts.
Gelieve deze brochure mee te brengen.

Naam	Dosis	Tijdstip	Aantal dagen	Opmerkingen

Doe de eerste dagen na de ingreep geen zware lichamelijke inspanningen. Na enkele dagen kunt u uw normale activiteiten weer hervatten.

STRALINGSBESCHERMING

Veel van onze patiënten maken zich zorgen over de straling die gepaard gaat met deze brachytherapiebehandeling. Dit is zeer begrijpelijk.

U moet weten dat **jodium 125**, het radioactieve product dat in de prostaat werd ingebracht, een product is met **lage energie** dat bovendien zijn activiteit snel verliest. Na twee maanden is de stralingsdosis gehalveerd. Het overgrote deel van de straling blijft binnen de prostaat, kleine hoeveelheden straling geraken tot aan de blaas en het rectum (de dikke darm).

De hoeveelheid straling buiten uw lichaam is **zeer klein**. Toch willen wij u vragen een aantal voorzorgsmaatregelen in acht te nemen om te voorkomen dat personen in uw omgeving onnodig met straling in contact komen.

Denk eraan: voorwerpen die u aanraakt of gebruikt zijn **niet radioactief**. Ook uw urine, stoelgang of bloed zijn niet radioactief.

Normaal sociaal contact met uw omgeving is geen probleem.

Vorzorgsmaatregelen voor stralingsbescherming

- X** U vermijdt het best lang lichamelijk contact met **zwangere vrouwen** of mogelijk zwangere vrouwen gedurende de eerste twee maanden na de implantatie.
- X** Als u **kinderen op de schoot** neemt, beperk dit dan tot enkele minuten per dag gedurende de eerste twee maanden na de implantatie. Kinderen mogen wel naast u zitten. Normaal sociaal contact of spelen met kinderen is wel toegestaan.

Verdere voorzorgen bij het hernemen van seksuele activiteit

Gedurende de eerste vier weken na de implantatie mag u de seksuele activiteit hernemen op voorwaarde dat u een condoom gebruikt. De eerste ejaculaties (zaadlozingen) kunnen oncomfortabel zijn en gekleurd door bloeding die optreedt tijdens deze zaadlozingen.

Bij ontslag uit het ziekenhuis ontvangt u een **radioprotectiekaart**. U moet de kaart tot **twee jaar** na de ingreep bij u dragen. Daarna vervallen de richtlijnen.

- ✓ Breng bij een spoedopname of een chirurgische ingreep aan de buik of het bekken de behandelende arts op de hoogte via deze kaart.
- ✓ Bij autopsie of crematie kunnen bijkomende beschermende maatregelen nodig zijn voor de omgeving. Uw huisarts wordt hierover best ingelicht via deze kaart.

UZ LEUVEN

Radiation safety certificate:
encapsulated iodine-125 interstitial implant

total activity I-125: GBq
implantation date: .../.../... [dd/mm/yyyy]

Patient
name:
birth date: .../.../...
UZ Leuven (Belgium) www.uzleuven.be
For further information contact
dept radiotherapy-oncology: +32 (0)16 34 76 00

The radiation dose from the remaining radioactivity in this person is well below the (inter) national dose limits.

- ✗ In case of cremation or autopsy in the two years following the implantation, it is possible that precautionary measures have to be taken. Notify your doctor by showing him this card.
- ✗ In case of emergency or in the event of any anticipated surgery, particularly to the abdomen or pelvis, this card must be shown to the ER physician or surgeon.

The cardholder must carry this card at all times for a period of two years from the date of the implant.

VERDERE OPVOLGING EN AFSPRAKEN

Vier weken na de implantatie komt u terug naar UZ Leuven voor een postimplantatie dosimetrie.

Afspraak:

Datum: om uur op de dienst
radiotherapie-oncologie (beige pijl, verdieping 0)

Acht weken na de implantatie wordt u gezien door een arts op de dienst urologie van UZ Leuven. Dit gebeurt op een maandagnamiddag op de gemeenschappelijke consultatie urologie-oncologie.

Afspraak:

Maandag om uur op de dienst
urologie (beige pijl, verdieping 1)

HEBT U NOG VRAGEN?

Zijn bepaalde zaken niet helemaal duidelijk, vraag dan gerust meer informatie aan de verpleegkundige, de arts of aan het onthaal van radiotherapie-oncologie of van urologie.

Met vragen over de praktische regelingen kunt u terecht bij: Annemie Mintiens van de dienst urologie: tel. 016 34 66 86.

Hebt u thuis een probleem, raadpleeg dan uw huisarts.

CONTACTGEGEVENS RADIOTHERAPIE- ONCOLOGIE EN UROLOGIE

UZ Leuven campus Gasthuisberg

Herestraat 49
3000 Leuven

Dienst radiotherapie-oncologie (E 606)

beige pijl, verdieping 00

tel. 016 34 76 00

maandag tot vrijdag: van 8 uur tot 17.30 uur

prof. dr. Karin Haustermans: tel. 016 34 69 02

Dienst urologie (E 614)

beige pijl, verdieping 01

prof. dr. Hendrik Van Poppel: tel. 016 34 66 87

prof. dr. Steven Joniau: tel. 016 34 66 87

BIJLAGE: VEZELARM DIEET

	Te vermijden voedingsmiddelen	Toegelaten voedingsmiddelen
Drank	koolzuurhoudende dranken, bier	water (1,5 tot 2 liter/dag), thee, koffie (niet sterk + max. 4 kopjes/dag) appelsap, vruchtensap zonder pulp, melk, cafeïnevrije koffie, wijn
Brood/ graanproducten	volkoren producten met zaden en pitten, volle rijst, volgranen deegwaren, muesli/ cruesli	alle bereidingen op basis van witte bloem (wit brood/sandwich/wit stokbrood/witte pistolet), cornflakes, fijnkorrelige volkoren producten zonder zaden en pitten, witte rijst, witte deegwaren
Snacks	speculaas, peperkoek, volkoren gebak, graankoeken	droog gebak zonder noten, (zwarte) chocolade
Fruit	onrijp fruit, citrusfruit, steenvruchten, rabarber, bessen, noten en kastanjes, gekonfijt fruit, gedroogd fruit, pitten en schillen van fruit, meloen	geschilde rijpe appel of peer, banaan, fruit in blik (geen ananas) appel- of fruitmoes, confituur
Groenten	rauwkost en vezelige groenten, ajuin, aubergines, droge bonen, champignons, courgettes, erwten, kapucijners, komkommers, koolsoorten, linzen, maïs, paprika, pepers, pompoen, radijzen, selderij, sojascheuten, spruiten, venkel, prei, knoflook	gekookte of gestoofde groenten: avocado, broccoli, gemixte andijvie, aspergepunten, bloemkool, knolselder, witte gedeelte van prei, goed gekookte fijne sperziebonen, gemixte spinazie, rijpe of gestoofde tomaten zonder pitten, witloof, wortelen, groentesappen
Zuivelproducten	yoghurt met vers fruit, zaden, noten of volkoren ontbijtgranen, notenkaas	Alle melk- en melkproducten, kaas, fruityoghurt
Vlees en alternatieven	quorn	vlees(waren), vis (conserven), tofu, ei

	Te vermijden voedingsmiddelen	Toegelaten voedingsmiddelen
Andere	scherpe kruiden en specerijen, noten, olijven	
Vetstoffen/saus	pikante sauzen, pickles, mosterd	alle smeer- en bereidingsvetten, niet-pikante sauzen of mayonaise
Soep	alle soepen met groentevezels ajuin-, bonen-, champignon- en erwtensoep	gemixte of gezeefde soep
Aardappelen	bereidingen met jonge aardappelen (tenzij 2x gekookt), chips (paprika, pickles, ketchup ...)	gekookte aardappelen, puree, gebakken aardappelen, frieten, kroketten, aardappelgratin, zoute chips

Bijkomende aanbevelingen

- ✗ Probeer het inslikken van lucht te voorkomen: eet langzaam, kauw goed, eet met gesloten mond, vermijd kauwgom, drink met kleine teugen.
- ✗ Eet op regelmatige basis en probeer het overslaan van een maaltijd te vermijden.
- ✗ Vermijd grote en heel vetrijke maaltijden.
- ✗ Drink niet meer dan vier kopjes koffie per dag en vermijd sterke koffie.
- ✗ Doe regelmatig (lichte) fysieke inspanningen.
- ✗ Drink 1,5 tot 2 liter per dag (bij voorkeur niet-bruisend water).

Houd ook altijd rekening met andere specifieke dieetvoorschriften als die aangewezen zijn voor uw gezondheidstoestand (bijvoorbeeld diabetesdieet)!

© mei 2014 UZ Leuven

Overname van deze tekst is enkel mogelijk na toestemming van de dienst communicatie UZ Leuven.

Ontwerp en realisatie

Deze tekst werd opgesteld door de diensten urologie en radiotherapie-oncologie in samenwerking met de dienst communicatie.

U vindt deze brochure ook op www.uzleuven.be/brochure/700598.

Opmerkingen of suggesties bij deze brochure kunt u bezorgen via communicatie@uzleuven.be.

Verantwoordelijke uitgever
UZ Leuven
Herestraat 49
3000 Leuven
tel. 016 34 49 00
www.uzleuven.be

Als patiënt
kunt u uw afspraken,
facturen en persoonlijke
gegevens ook online
raadplegen via **mynexuz**.
Surf naar www.mynexuz.be
voor meer informatie.

